

JSOU TŘI základní důvody, které poukazují na nezbytnost sexuální výchovy ve společnosti — a to důvody negativní, neboť pozitivní si ani nedovedeme představit. Jedná se o tyto alarmující skutečnosti: ČSSR je zemí s vysokou potratovostí a vysokou rozvodovostí. Tyto sociální faktory mají bohužel dalekosáhlý dopad na budoucnost společnosti. Třetí faktor poukazující na nezbytnost sexuální výchovy není jen naším specifikem, ale je společným úkolem všech moderních společností. Je to šířící se epidemie onemocnění AIDS, charakterizovaná především pohlavním přenosem a dotýkající se problémů homosexuality a promiskuity. Zkušenosti z USA a Západní Evropy ukazují, že intenzivně prováděná sexuální výchova nejširší veřejnosti a rizikových skupin obyvatelstva zvláště je jedinou cestou, jak zabránit katastrofě.

otazníky správné výchovy

JAKÁ JE úroveň sexuální výchovy u nás? Jednoduše je možno konstatovat, že nízká. Jaké jsou příčiny tohoto stavu? A jak je možno tento stav historicky vysvětlit?

V našich dějinách narážíme na několik paradoxů. Většina našich občanů ani neví, že zakladatel psychoanalýzy Sigmund Freud, jeden z nejznámějších vědců našeho století, se narodil v roce 1856 na Moravě. Jeho učení bylo ve své době skutečně revoluční a vyvolalo vznik moderní dynamické psychologie a psychoterapie. Pro sexuální výchovu psychoanalýza znamenala odtabuizování tématu sexuality a vyprovokovala výzkumy, které se snažily její poznatky podpořit či vyvrátit. Je zajímavé a pro naše dějiny příznačné, že i T. G. Masaryk, který Freudovo učení z moralistických pozic odmítl, si uvědomoval plně důležitost studia sexuality pro mladý samostatný stát a již v květnu 1921 jako první prezident podepsal dekret o zřízení Sexuologického ústavu v Praze, prvního sexuologického ústavu na univerzitní půdě na světě. Činnost tohoto pracoviště můžeme sledovat až od roku 1934, kdy byl habilitován MUDr. Josef Hynie (1900—1989) jakožto první docent sexuologie vůbec.

Ústav dnes pracuje ve skromných podmínkách. Byli jsme sice první na světě, ale v průběhu doby nás ostatní země předhonyly. Pracovníci ústavu opakovaně vytvářeli koncepce sexuální výchovy pro nejširší veřejnost, ale při jejich uskutečňování naráželi na nepochopení až aktivní odpor stávajících ideologických postojů. Vyšly u nás velmi dobré osvětové knihy, ale nejsou dostupné, protože byly rychle rozebrány. Čtou je spíše příslušníci střední generace. Mládež obecně moc nečte, sleduje televizi a ta se sexuální výchově v rámci obecného konzervatismu vyhýbá.

Pokusy zahájit sexuální výchovu narážejí na pokrytecké postoje části společnosti. Nejčastěji je argumentováno tím, že mládež je již dost zkažená, proč ji

ještě sexuální výchovou kazit dál?

Z křesťanských pozic je sexuální výchově vytýkáno hlavně přiznání existence předmanželské sexuality.

Rada těchto námitek plyne z prosté neinformovanosti a jde o zjevná nedorozumění. Sexuální výchova musí být integrální součástí všeobecného výchovného působení na mladou generaci. Jejím cílem není žádné „znemravňování“, uvolňování norem sexuálního chování, ale naopak posilování těchto norem, poskytování maxima informací, vytváření citových a volních předpokladů pro zodpovědné chování k sobě, partnerovi, pro zodpovědné rodičov-

ství. Hovořit otevřeně neznamená mluvit bez úcty či vést k nezodpovědnosti.

Znamená to odložit pokrytecké zastírání problematiky i lhaní a současně respektovat zdravý přirozený stud lidí, úctu k soukromí a tajemství intimity.

Sexuální výchova musí být součástí procesu, který začíná doma, v rodině. Harmonické manželství rodičů je nejdůležitější základ pro vytváření osobnosti a sexualita je součástí této osobnosti. Člověk se většinou svého chování učí nápodobou. Víme, že dnešní rodina není ve statistickém průměru dokonalá, přesto je ale nezastupitelná.

K působení rodiny by měla přistoupit osvěta formou přednášek, publikací, uměleckých děl, hlavně však v nejsledovanějších médiích jako je film a televize, samozřejmě diferencovaně pro různé věkové kategorie. Bylo by užitečné zakoupit a pro naše podmínky adaptovat vhodné zahraniční materiály.

Proč se nepoučit z mnohaleté zkušenosti zemí, kde má sexuální výchova dlouhou tradici... Švédský materiál bývá považován za velmi liberální. Pro naše poměry považují za lepší např. materiál belgický vzhledem ke kulturní a historické blízkosti. Kvalita materiálu, jeho sdělnost a přesvědčivost jsou velmi důležité faktory, neboť musíme počítat s obecnou skepsí a s počáteční nedůvěrou našeho diváka k oficiálním sdělovacím médiím.

Pro sexuální výchovu je nutné připravit generace učitelů. Není ji možno pojímat jako jednorázovou přednáškovou kampaň, ale jako cílevědomý proces multidisciplinárního působení na společnost a na mládež nejvíce.

Ilustrační foto Stanislav Bartoš

PhDr. SLAVOMIL HUBÁLEK

